

Baba Kama Sources 30

שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף ח עמוד ב

מכאן יש לדקדק דאפטרופוס לדיקנני לא מוקמינן דאי מוקמינן מאי איצטריך להאי טעמא דאי מפקת תיפוק ליה משום דאמר ליה מכח אפטרופוס קא אתינא. מיהו לפירוש ר"י דפירש דנפקא מינה בראובן דמשתעי דינא דאם מחל לו שמעון השבועה דמצי אידך לאשבועיה וכן לפירוש ר"י דנפקא מינה אם אמר שמעון אין לי עדים ואין לי ראייה וכו' כפירוש אותם הפירושים אין לדקדק מידי דעל כרחך איצטריך להאי טעמא דאי מפקת דאם היה בא מכח אפטרופוס לא היה מצי משבע ליה כיון דשמעון מחל לו השבועה וכן אינו יכול להביא עדים אם אמר שמעון אין לי עדים ואין לי ראייה דאפטרופוס שלוחו הוא ושלוחו של אדם כמותו. ומההיא דפרק המפקיד גבי שבוי שנשבה דפרך התם ולוקי אפטרופא ומשני אפטרופא לדיקנני לא מוקמינן אין להוכיח דהתם ודאי מיירי לירד לשדותיו שאין בית דין מצווין לעשות זה אבל לטעון מוקמינן. ונראה לדקדק מפרק מרובה דאמרי נהרדעי כל אורכתא דלא כתיב בה זיל דון וזכי לנפשך לית בה ממשא ואמאי לימנייהו אפטרופוס אלא שמע מינה דלא מוקמינן אפטרופא לדיקנני והני מילי להוציא ממון אבל לאוקומי ממונא מוקמינן. ולפירוש הריב"ם דנפקא מינה דראובן פקח יותר לטעון וכן לפירוש אחר דנפקא מינה דאי אמר בעל חוב לבית דין הגדול קא אזילנא דמצי ראובן למיזל וטעמא כדמפרש דכי מפקת וכו' היה נראה לדקדק משמעתין דלא מוקמי אפטרופא לדיקנני אפילו לאוקומי ממונא דטעמא דלא מצי אמר ליה לאו בעל דברים דידי את היינו דוקא משום דאמר ליה כי מפקת וכו' כדפרישית לעיל. מהר"י ז"ל.

מרדכי מסכת בבא קמא פרק ארבעה אבות [המתחיל ברמז א]

[רמז ה] ראובן שמכר שדה לשמעון ובא בעל חוב דראובן וטרף ליה כו' לא מצי למימר ליה [*לאו בעל דברים דידי את] וא"ת מאי נפקא מינה [*ליה] דכל מה שזה יכול לטעון גם זה יכול לטעון וי"ל כגון שראובן פקח יותר לטעון [*ושמעון אינו כאן שימנוהו אפטרופוס והב"ד אפטרופוס לדיקנני לא מוקמא] א"נ כגון שזה אומר אין לי עדים ואין לי ראייה דשוב לא מצי מייתי להו וזה יכול להביא אבל לא מצי לפרש כגון שעדים של בעל חוב קרובים לראובן ולא יכול בעל חוב להביאם אם ראובן יטעון דאם כן כי נמי שמעון יטעון לא יביאם כיון דאי מפסיד הדר על ראובן שהוא קרוב כדמוכח בשלהי פ"ק דמכות גבי אילעא וטוביה. ע"י פרק המפקיד [גבי] [רמז ו] אפטרופא לדיקנני לא מוקמינן:

הר"ן על הרי"ף מסכת שבועות דף יג עמוד ב

וכי תימא כל כבודה בת מלך פנימה נאמר כאן שני ונאמר להלן שני מה להלן בעדים אף כאן בעדים. וכתב הר"ן יוסף הלוי ז"ל דמדאמרינן כל כבודה בת מלך פנימה שמעינן דנשים יקרות דאית לן דינא לא מזלזלינן בהו למיתי לבי דינא אלא משדרין להו ע"י שלוחי ב"ד ודביתהו דרב הונא דאתא לדינא קמיה דרב נחמן כדאיתא בסמוך בגמ' לא רצתה שימנו לה שליח שאילו רצתה הרשות היתה בידה ואמר שכן היה דן רבו הרב אלפסי וגם הוא נהג כן אחריו וראוי לנהוג כן אחר שהם ז"ל נהגו בכך אבל משום הא לא איריא דדילמא ה"ק דמה שכתוב אנשים לא למימרא דוקא אנשים ולא נשים אלא שדבר הכתוב בהווה שאין דרכן של נשים לבא לבית דין משום כבודן דכתיב כל כבודה בת מלך פנימה:

הר"ן על הרי"ף מסכת שבועות דף יג עמוד ב

ואיפליגו קמאי ז"ל אי מצי נתבע לשווייה שליח לטעון בשבילו לב"ד דאיכא מאן דאמר דמצי משויי והביאו ראייה ממה שאמרו בירושלמי בפרק כהן גדול (דף יח) גבי הא דתנן דכהן גדול דנין אותו וממנה שליח הגע עצמך שנתחייב שבועה ואנטלר מי נשבע פירוש בתמיהה אלמא אי לאו משום עסק שבועה מצי למנויי שליח וכן כתוב בעל הערוך ור"ח ז"ל ולפי דבריהם הא דאמרינן בסוף פירקא קמא דמכות (דף ו ב) הנהו לעוזי דאתו לקמיה דרבא אוקי רבא מתורגמנא בינייהו ואקשינן היכי עביד הכי והתנן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן ההיא דוקא בעדים אבל בעלי דין שומעין אפילו מפי השליח אבל הרב אלפסי ז"ל כתב בתשובה שאין הנתבע יכול למנות שליח וכן בדיון שלא ישמע בית דין מפי התורגמן טענות של שקר ופעמים שהנתבע אינו מעיז פניו מפני בעל דינו שיודע האמת כמוהו והשליח מעיז וכן דעת רבינו סעדיה ז"ל וכי אמרינן בירושלמי גבי כהן גדול וימנה אנטלר משום כבודו אמרו כן דכתיב וקדשתו לכל דבר שבקדושה אבל אדם אחר אינו רשאי ואפילו בנשים יקרות הדין כן שלא התיר להן הרב אלפסי ז"ל למנות שליח אלא שב"ד שולחין לה שלוחי ב"ד כגון סופרי הדיינין ולטעון מפיהם אבל לא למסור טענותיהם לאחרים. וכתב הרמב"ן ז"ל שכן נראה בת"ח שתורתו אומנותו וזילא ביה מילתא למיזל גבי בי דינא ולערער בהדי עם הארץ דרשאין בית דין לשגר לו דבריהם ע"י שליח ב"ד דכבוד תורה עדיף אבל כהן גדול אפילו זה גנאי הוא לו ולפיכך ממנה אנטלר וכן ראיתי לו לר"מ ז"ל שהיה סובר כן דהא דתנן סוף פ"ק דמכות ע"פ שנים עדים יקום דבר שלא תהא סנהדרין שומעין מפי התורגמן גמרינן אף טענותיהן של בעלי דינין שכך כתב בפ' כ"א מהלכות סנהדרין ומשמע ליה דאע"ג דהיא דמכות מעל פי שנים

עדים דרשינן ליה ס"ל ז"ל הכי מעובדא דהנהו לעוזי דאוקי רבא מתורגמנא בינייהו ואקשינן היכי עביד הכי והתנן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן והנהו משמע דבעלי דין הוו מדאמרינן דאתו לקמיה דרבא ואמר נמי בינייהו:

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף יד עמוד א

אמר אביי: ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות, ובא בעל חוב דראובן וקא טריף ליה מיניה - דינא הוא דאזיל ראובן ומשתעי דינא בהדיה, ולא מצי אמר ליה: לאו בעל דברים דידי את. דאמר ליה: דמפקת מיניה - עלי דידי הדר. איכא דאמרי: אפילו שלא באחריות נמי, דאמר ליה: לא ניחא לי דליהוי לשמעון תרעומת עלי. ואמר אביי: ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות, ויצאו עליה עסיקין. עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו, משהחזיק בה - אינו יכול לחזור בו. דאמר ליה: חייטא דקטרי סברת וקבלת. מאימתי הויא חזקה? - מכי דייש אמצרי. ואיכא דאמרי: אפילו באחריות נמי, דאמר ליה: אחוי טרפך ואשלם לך.

רש"י מסכת בבא מציעא דף יד עמוד א

באחריות - אם יטרפיה ממנו ישלם לו. לאשתעוויי דינא בהדיה - דבעל חוב, ולסלקו מעל שמעון בכל טענה שיוכל לטעון, ולומר פרעתיק כך וכך, או כך וכך יש לי עליך תביעה, ואני מעכב חוב זה תחתיו. ולא מצי - בעל חוב למימר ליה: לאו בעל דברים דידי את בדבר זה, קרקע שמעון אני נוטל, אם יש לך תביעה עלי העמידני בדין. דמפקת מיניה עלי הדר - מה שאתה מוציא משמעון יחזור עלי. עסיקין - עוררין, כמו התעשקו עמו (בראשית כו). יכול לחזור בו - ובשלא נתן מעות. אינו יכול לחזור בו - ואפילו לא נתן מעות שהקרקע נקנית בחזקה והמעות על זה מלוה. חייטא - שק מלא קשרים. מכי דייש אמצרי - מתקן גבולי השדה ומגביהם. איכא דאמרי אפילו באחריות נמי - אף על גב דסוף סוף עליה הדר - אין יכול לחזור בו, שהמוכר מעכב עליו, ולא מצי אמר הוא הואיל וסופך לשלם לי מעותי השתא דבידי אעכבם. דאמר ליה אחוי טרפך ואשלם לך - כשיעמידוך ויזכו בדין, ויכתוב לך הדיין שטר טורף עלי, שבדין טרפיה ממך בשבילי - בא ואשלם לך, וכל כמה דלא עמדת בדין איני ירא מהם.

תוספות מסכת בבא מציעא דף יד עמוד א

עד שלא החזיק בה כו' - תימה היכי מיירי אי גם לא נתן מעות פשיטא דיכול לחזור בו דאפילו מי שפרע ליכא ואי נתן המעות אמאי יכול לחזור בו והא קרקע נקנית בכסף אם לא נעמיד באתרא דלא קנו בכספא ועוד משהחזיק בה אינו יכול לחזור בו אבל באחריות יכול לחזור בו אמאי יכול לחזור בו כיון שנתן מעות והחזיק כמשפט ועוד חזקה דדייש אמצרי לא אשכחן בשום מקום ולמה הניח חזקה דנתן במתני' (ב"ב ד' מב.) דנעל גדר ופרץ ועוד מאי שנא הכא ששואל מאימתי הוי חזקה יותר מבשום מקום דבכמה מקומות מזכיר חזקה ולא בעי מאימתי הוי חזקה ופירש ריב"א דמיירי כגון שקנאה בקנין גמור כגון בחליפין ולא נתן מעות וקאמר עד שלא החזיק בה חזקה דמפרש בתר הכי דייש אמצרי שלא הלך לארכה ולרחבה ולא סמכה דעתיה יכול לחזור בו משהחזיק בה שהלך לארכה ולרחבה אינו יכול לחזור בו אבל באחריות יכול לחזור כיון שלא נתן מעות ויש עוררים הואיל וסופו לשלם מעותיו עתה שהם בידו יעכבם וא"ש דדייש אמצרי אינה חזקה גמורה אלא לראותה אם היא מיושבת על לבו וא"ת כשהחזיק בה אמאי אינו יכול לחזור בו כיון שלא נתן מעות לימא ליה שקול ארעא בזוזך אפילו אית ליה זוזי לפי המפרשים דאפילו אית ליה זוזי מצי לסלק ליה לבע"ח בשאר דברים וגרסינן בהמוכר פירות (ב"ב ד' צב: ושם ד"ה אי) אי לתנהו להנהו זוזי כו' וי"ל דהכא מצי א"ל האי ארעא אינה שוה כפי מעותי לפי שיש עליה עוררים אבל שור שנגח כיון דאייקר שוה מעותיו שפיר.

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף צב עמוד ב

אמר אביי: ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות, ואתא בעל חוב דראובן וקטריף לה מיניה, דינא הוא, דאזיל ראובן ומפצי ליה, ולא מצי אמר ליה לאו בעל דברים דידי את, משום דאמר ליה: דמפקת מיניה עלי הדר. ואיכא דאמרי: אפילו שלא באחריות נמי, דאמר ליה: לא ניחא לי דתהוי ליה לשמעון תרעומת עלי. אמר אביי: ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות, ויצאו עליו

ליכא למיחש דהא קאמר לא היו דברים מעולם וכל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי ואם לא יוכל לקיים מה נוכל להפסיד בחזרתו והלא לא יוכל להוציא על ידו כלום מלוה כי יטעון מזויף וגם מן הלקוחות ויתומים לא יוכל להוציא כי נטעון בשבילם אלא ודאי לא טענין להו טענת זיוף אף על גב דשאר טענות טוענין לירוש וטוענין ללוקח הכא מוקמינן ליה אדאורייתא כל זמן שאין הלוה עצמו פוסלו לכך לא יחזיר שלא יגבה מן היתומים ומן הלקוחות ומיהו קשה דאכתי אמאי לא יחזיר הא לא יוכל לעולם לגבות על ידו לא מיתומים ולא מלקוחות דנהי דמזויף לא טענין להו מיהו פרוע הוא טענין להו דאביהם היה נאמן לטעון פרוע מיגו דאי בעי אמר מזויף הוא כענין שמצינו בהמוכר את הבית בסופו (ב"ב ע. ושם) גבי המפקיד אצל חבירו בשטר דקסבר רב חסדא דכי אמר החזרתיו לך דאע"ג דאיכא למימר שטרך בידי מאי בעי נאמן מיגו דאי בעי אמר נאנסו ומסיק לימא בפלוגתא שטר כיוס היוצא על היתומים דיני גולה אמרי נשבע וגובה כולו ודיני א"י אמרי נשבע וגובה מחצה ומפרש דמ"ד נשבע וגובה מחצה סבר לא מצי א"ל שטרך בידי מאי בעי אית ליה דרב חסדא פי' דטענין ליתמי החזרתי לך הפלגא פקדון הואיל ואביהן היה נאמן בכך מיגו דאי בעי אמר נאנסו ואף על גב דליתמי לא טענין נאנסו דהא למ"ד נשבע וגובה כולו דמצי א"ל שטרך בידי מאי בעי ולית ליה דרב חסדא מ"מ לפטרו דנימא נאנסו אלא לא טענין להו נאנסו והיינו טעמא משום דלא שכיחא ואפ"ה טענין להו למ"ד נשבע וגובה מחצה החזרתיו לך אף על פי שאביהן לא היה נאמן אלא מחמת מיגו דאי בעי אמר נאנסו וה"נ טענין להו פרוע הוא אף על גב דאביהן לא היה נאמן אלא מיגו דאי בעי אמר מזויף הוא ומיהו הא לא קשיא מידי אי ס"ל לשמואל מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו שלא היה אביהן נאמן לומר פרוע הוא מיגו דאי בעי אמר מזויף אבל בהדיא ס"ל לשמואל במי שמת (שם קנ"ד) אליבא דר"מ דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו ועוד קשה הדבר אם לא חשו להפסיד יתומים ולקוחות שיוכל כל אדם להוציא מידם ע"י זיוף ועל כן נראה לומר שטוענין להם מזויף הוא וההיא דהתם איכא לשנויי עלה דחיישי' שמא יוציא אפי' מלוה גופיה ע"י שימצא קיום וכיון דפסיל ליה ואיתרע ליה בנפילה איכא למיחש ביה אפי' אם יבאו ויכירו החתימות כי שמא דימה וזייף עד שדימה את החתימה לחתימת עדים לגמרי וטעו הדיינים בקיום השטר כי ההיא דגט פשוט (שם קס"ז) דאנח ידיה אזרנוקא וכדחיישינן לעיל באלו נערות (דף לו:) גבי שטר ריעא דלא מגבינן ביה אף על גב דאית ליה עידי קיום מכיון דקא מהדר אזינפא אימר זיופי זייף וכתב ואם תאמר אם כן המוצא שטר שכתוב בו הנפק אמאי יחזיר ניוחש שמא זייף ודימה החתימות לגמרי הא לא קשיא שהרי יש לנו לחלק בין היכא דטעין לזה מזויף הוא להיכא דלא טעין דהיכא דלא טעין לית לן למיחש משום ריעותא דנפילה ואיכא לאוקמא ההיא דשטר שכתוב בו הנפק בדליתא ללוה דלא טעין מידי אבל אי הוה טעין זיוף חיישינן דהא אפי' תוקמא לההיא דלא יחזיר דחיישינן לזיוף דווקא בלא עדי קיום השטר משום הפסד יתומים ולקוחות הוא דחיישינן דלא טענין להו מזויף מ"מ תיקשי מדאמר שמואל התם המוצא שטר הקנאה בשוק יחזיר לבעלים ואמאי ניוחש להפסידא דיתמי כיון דלא מקויים אלא אית לן למימר כגון דליתיה ללוה דלא טעין מזויף ולהכי לא חיישינן לזיוף והואיל וכן כי מפרשין נמי דטעמא משום דחיישינן שמא יוציא אפי' מלוה עצמו ע"י קיום והוא אינו ראוי להכשירו משום ריעותא דנפילה וטענת לזה לא קשיא נמי ההיא דשטר שכתוב בו הנפק דהא איכא נמי לאוקמא בדליתיה ללוה ולא טעין מידי אבל אי טעין לזה מזויף הוא לא יחזיר כיון דנפל איתרע ליה אי נמי כיון דמקויים דקדקו ביה בית דין ולא אתרע בנפילה ואפילו פסיל ליה לזה ואמר מזויף הוא יחזיר וההיא דמצא שטר חוב כשאנו מקויים וכולי האי לא חיישינן שזייף חתימת העדים וחתימת הדיינים, מ"ר, ויש להביא ראיה דטענין שפיר ליתמי מזויף מהא דאמרין בסוף פרק גט פשוט (ב"ב קע"ד) דאמר רב הונא שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו ואמר מנה לפלוני בידי נאמן חזקה אין אדם עושה קנוניא על ההקדש ופריך וכי אדם עושה קנוניא על בניו דרב ושמואל דאמר תרוייהו שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי אמר תנו נותנין לא אמר תנו אין נותנין ומסיק דרב הונא מיירי בדנקיט שטר מקויים ורב ושמואל בדנקיט שטר שאינו מקויים אמר תנו קיימיה לשטריה לא אמר תנו לא קיימיה לשטריה פירוש דשמא שלא להשביע את בניו אמר כן ואם תמצא לומר דלא טענין מזויף מ"מ יגבה דהא נקיט שטרא ולא מצי אמרי מזויף הוא ואין נראה לדחות דמיירי בדלא מת דהא נותנין קאמר משמע דאיתמי קאמר.

עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו - אומר ר"ת ואפי' נתן מעות וכגון דלא קנו בכספא שכותבין את השטר דלא קנו עד שיכתוב את השטר וקמשמע לן דיכול ומותר לחזור בו דהואיל ומפסיד שסבור שיגזילה ממנו קא הדר ביה דאפי' מי שפרע ליכא כדמוכח בהזהב (ב"מ דף מט:) גבי ההוא גברא דזבן חמרא מחבריה שמע דבעי למינסביה בי פרזק רופילא אתא לקמיה דרב חסדא א"ל כדרך שתקנו משיכה בשומרים כך תקנו משיכה בלקוחות ולא קאמר ליה איבעי ליה לקבולי מי שפרע כדאמר התם אעובדא אחרינא משום דלא תיקנו מי שפרע אלא איוקרא וזולא והאי יכול מותר כדקתני נמי גבי מתנה התם ובדין הוא דהוה ליה למיתני מותר אלא אגב דקתני סיפא אין יכול תנא נמי רישא יכול.

משהחזיק בה אין יכול לחזור בו - ואפילו למ"ד בחזקת הבתים (ב"ב מד:) נמצאת שאינה שלו חוזר עליו הכא כל זמן שלא טרפוה ממנו מודה שאין יכול לחזור בו.

רי"ף מסכת בבא קמא דף ג עמוד ב

ואמר אב"י ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות [דף ט' ע"א] ויצאו עליה עסיקין אם עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו משהחזיק בה אינו יכול לחזור בו מ"ט דאמר ליה חייטא דקיטרי סברת וקבילת מאימתי מחזיק בה מכי דייש אמצרי איכא דאמרי אפילו באחריות

דא"ל אחוי לי טרפך ואשלם לך יש שפירשו מכי דייש אמצרי כגון שהיתה אותה שדה שקנה סמוכה לשדה שלו והיה ביניהן מצר ועכשיו כשקנה אותה [השדה הסמוכה לשדהו] אם דש אותו המצר שביניהן [ומחה אותו עד שנתערבו שתי השדות ונעשו שתיהן] שדה אחת הרי כבר החזיק בה ואינו יכול לחזור בו ואם עדיין המצר קיים ולא עירבו עם השדות יכול לחזור בו: איתמר ג' אחים שחלקו ובא בעל חוב ונטל חלקו של אחד מהן רב אמר בטלה מחלוקת ושמואל אמר ויתר רב אסי אמר נוטל רביע בקרקע ורביע במעות [רב אסי מספקא ליה אי כרב או כשמואל וכיון דמספקא ליה קי"ל ממון המוטל בספק חולקין] וכבר איפסיקא הלכתא בהדיא בפרק האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך [בבא - בתרא ק"ז ע"א] כרב דאמרינן התם והלכתא בטלה מחלוקת הלכך לגבי שני אחין שחלקו אחד נטל קרקע ואחד נטל כספים ובא בעל חוב ונטל את הקרקע דינא הוא דאזיל האי ושקיל פלגא בכספים ולא מצי אידך למימר ליה להכי שקלי כספים דאי מיגנבי לא משתלימנא מינך ולהכי שקלת ארעא דאי מיטרפא לא משתלימת מינאי:

נימוקי יוסף מסכת בבא קמא דף ג עמוד ב

שלא באחריות. הך שלא באחריות לא מצי למימר דאתני הכא בהדיא שלא יתחייב באחריות דאם כן אפילו עד שלא החזיק בה אינו יכול לחזור בו דקי"ל כרב זביד דאמר אפילו נמצאת שדה שאינה שלו אינו חוזר עליו דאמר ליה להכי זביני לך שלא באחריות כדאיתא פרק חזקת הבתים (דף מד ב) ומדלא נקט התם טעמא דחייטא דקיטרי כי הכא משמע בשלא החזיק בה לאחר שנמצאת שאינה שלו איירי אלא ודאי הך שלא באחריות דנקט אב"י דלא כהלכתא הוא ממה נפשך אי דאתני ליתא מדרב זביד אי סתמא ליתא דהא קי"ל [ב"מ טו ב] אחריות טעות סופר הוא:

עסיקין. עוררין לומר שלנו הוא כמו (בראשית כו) כי התעשקו עמו:

עד שלא החזיק בה. על כרחך מיירי דקנייה בקנין גמור באחד מדרכי הקנייה דאי לאו הכי אפילו לא יצאו עליה עסיקין נמי יכול לחזור בו אלא הכא כבר קנייה ויצאו עליה עסיקין ואח"כ לא החזיק בה שיגלה דעתו דאפילו הכי הוא רוצה בו ולפיכך יכול לחזור בו משום מקח טעות דקי"ל דכיון שיש בו מום במקח בטל המקח מעיקרו וחייב לחזור דמים והאי מקח טעות הוא כיון שצריך לטרוח וללכת לב"ד ולבטל ממלאכתו וכמו שכתב הרמ"ה ז"ל הלכך יכול לחזור בו דכיון שבא מכח מקח טעות ולא מכח חיוב אחריות לא מצי למימר ליה אחוי טירפך:

משהחזיק בה. אחר שיצאו עליה עסיקין החזיק בה בדרך שמגלה דעתו שרוצה בו כדמפרש ואזיל דדייש אמצרי שתקן סביב השדה שהקיפה מחיצה או שהשפילה אם היה לה מחיצה להשוותו לשדה אחר שלו אז אין יכול לחזור בו משום דא"ל ידעת במומו וקבלת אותו כמי שלוקח חייטא דקיטרי שהוא שק קשור ואינו יודע מה שבתוכו אם מלא סיגים או כסף צרוף:

איכא דאמרי אפילו באחריות. דלא מצי למימר ליה סברת וקבילת שהרי חייב להחזיר לו דמיו

חידושי הרשב"א מסכת בבא קמא דף ח עמוד ב

הא דאמר אב"י ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות ובא ב"ח וקא טריף לה מיניה דינא הוא דאזיל ראובן לאשתעו"י דינא בהדיא, נפקא מינה להיכא דשווייה ניהליה אפותיקי וכמ"ד אי אית ליה לזוזי ללוקח לא מצי מסלק ליה בזוזי וראובן מצי מסלק ליה אי נמי בשהשביחה לוקח, וכבר כתבתיה בארוכה בפרק קמא דמציעא.

בית הבחירה (מאירי) מסכת בבא קמא דף ט עמוד א

ראובן שמכר שדה לשמעון בין באחריות בין שלא באחריות וכבר קנאו באחד מן הדרכים שהקרקע נקנה בהם אם בכסף אם בשטר אם בחזקה על הדרך שהתבאר במקומו ואחר שקנאה יצאו עליה עסיקים ונתגלה ללוקח שיצאו עסיקים וערער עליו לומר שיש לאחרים תביעות על גוף הקרקע ואי אפשר לו להעמידה בשופי אם עמד וצווה ולא רצה ליכנס לעבודת הקרקע כלל הרי זה יכול לחזור בו ובית דין כופין את האחר להחזיר לו מעותיו הואיל ונתברר להם כן ואינו בקללת מי שפרע אף על פי שקבל עליו הלה אחריות הואיל ואין חזרתו מחמת יוקרא וזילא אלא מחשש הפסד הכל ודכותה בפרק הזהב מ"ט ב' בההוא דזבן חמרא ובעו למינסי' בי פרזק רופילא שלא העמידוהו במי שפרע אבל אם גלה בדעתו שנח לו בקנינו והתחיל אחר הערער בעבודת הקרקע אפילו לא התחיל אלא במצר אם לחפור בו אם לדוש עפרו

כדי להשוותו עם הקרקע שהיה לו כבר בסמוך לזה שקנה עכשו כדי לעשות את כלו שדה אחת אף על פי שאין ענין זה בגוף הקרקע ואינה חזקה לענין מכר אחר שאינו בגוף הקרקע הואיל ומכל מקום קנאה באחד מדרכי הקניות אינו רשאי לחזור בו עוד ואין בית דין נזקקין לו בזו אפילו בשלא קבל עליו המוכר אחריות ומה שאמרו בבבא בתרא מ"ד ע"ב על הלוקח שדה שלא באחריות ונמצאת שאינה שלו שאין נזקקין לו פירושו גם כן משהחזיק בה על הדרך שהזכרנו ולא עוד אלא אפילו לא נתגלה לו הערער כשהחזיק אינו יכול לחזור כל שהוא ממנה כל כך אומד הוא בדעתו שאפילו עסיקין יוצאין עליה אינו חושש ואפילו קבל עליו הלה אחריות עליו מכל מקום הרי זה אומר לו כשיוציאווה ממך בבית דין ותהא בידך מהם שטר טרפא הריני משלם אלא שבזו כתבו גדולי הפוסקים בתשובת שאלה דוקא בשזוזי ביד המוכר שאפשר לסמוך עליהם אבל אין לו אף זה טוען אדהכי והכי אכלת לזוזי ומפסידנא ומכל מקום אם לא פרעו עדין יראה לי שבידו לעכב מעותיו הואיל ובירר לפני בית דין שכן הוא שהרי רשאי לעכב פקדון במלוה על הדרך שיתבאר במקומו:

ויש שמעמידין שמועה זו בשלא פרעו ומשהחזיק אף על פי שלא פרעו אינו יכול לחזור הואיל וקנאו באחת מדרכי הקניות הא אם פרעו אף על פי שלא התחיל בעבודתה אם לא קבל עליו אחריות אין בית דין נזקקין לו כלל ושמועה של בבא בתרא כך היא מתפרשת לדעת זו ואם קבל אחריות אין בית דין נזקקין לו עד שיגמר הדין ויעשו לו שטר טרפא וכשלא פרעו כל שהחזיק בה בית דין מוציאין מידו ונראין הדברים כדעת הראשון:

זה שאמרנו שעד שלא החזיק בה יכול לחזור פירושו גדולי המפרשים בשלא שהה בכדי שיעמוד עליהם ויראה אם יש בהם ממש אם לאו אבל אם שהה כל כך אף על פי שלא החזיק אינו יכול לחזור שהרי מוכר בהמה לחברו ויש בה מומין ושהה כדי לראותן ולא חזר בו אינו יכול עוד לחזור בו ויש חולקין שלא לומר כן במומין ובמקח טעות אלא באונאה כמו שיתבאר ועוד נראה לומר שאין זה דומה לבהמה שמכניסה מיד בביתו ומנסה אותה ומרגיש במומיה מה שאין כן בשדה שביורר הענין אי אפשר לו לידע מדעתו אלא על ידי גלוי אחרים:

רמב"ם הלכות מכירה פרק יט הלכה ב

המוכר קרקע לחבירו ואחר שקנה הלוקח באחד מן הדרכים שקונין בהן קודם שישתמש בה יצא עליו מערערין, הרי זה יכול לחזור בו, שאין לך מום גדול מזה שעדיין לא נהנה בו ובאו התובעין, לפיכך יבטל המקח ויחזיר המוכר את הדמים ויעשה דין עם * המערערין, ואם נשתמש בה הלוקח כל שהוא ואפילו ב דש המצר שלה וערבו עם הארץ אינו יכול לחזור בו אלא עושה דין עם המערערין, ואם הוציאו מידו בדין יחזור על המוכר כדין כל הנטרפין.